

SISTEMUL FRANCEZ DE INTELLIGENCE ECONOMIC

Loredana IVAN*

Abstract

„Economic intelligence” or „State level competitive intelligence”, a relatively new subject regarding international intelligence concerns, aims to augment economic competitiveness and to create synergy between state and private interest, for maximum efficiency and effectiveness in the competition for resources and markets. Information, as a production neo-factor, when it is properly processed and valued, has the potential to significantly contribute to the growth and consolidation of the national economy. France is one of the pioneers of the international scene, managed to obtain great results in the design and implementation of a national economic intelligence.

Key words: Economic intelligence, France, national interest, Risks.

Introducere

Mediul concurențial este cel care permite pieței să funcționeze eficient, însă asigurarea performanțelor competitive la nivelul ansamblului economic impune monitorizarea relațiilor economice și ajustări prin politici publice. Statele sunt forțate să-și adapteze permanent economiile, ceea ce generează nevoia permanentă de informație actualizată și pertinentă. Pentru a preveni și combate efectele nedorite ale concurenței pe o piață devenită globală, statele avansate economic folosesc sisteme de creștere a competitivității propriilor economii, colectarea, procesarea și analiza datelor și informațiilor fiind un instrument important.

Unele țări precum Japonia, Franța, SUA, Marea Britanie, Germania s.a au optat, în era postbelică, pentru dezvoltarea și implementarea unor adevărate strategii de forță, care să le permită să facă față provocărilor asociate competitivității economice la nivel global, iar, în acest spectru acțional, **modelul francez** s-a delimitat rapid și în mod evident, mai ales, prin plasarea intelligence-ului economic la nivel de politică statală.

Astfel, la scurt timp după cel de-al doilea Război Mondial, Japonia a proiectat un sistem complex de culegere și procesare a informațiilor economice, în care punctul focal a fost Ministerul Industriei și Comerțului

* Doctorand Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, București.

Exterior, reușind, astfel, să recupereze decalajul față de alte state în multe domenii: construcții navale și de automobile, construcții de mașini, computere, automatizări etc. În Franța, începând cu anul 1994, odată cu raportul *Intelligence économique et stratégie des entreprises* (Martre, Clerc și Harbulot, 1994), s-a acordat o importanță majoră informațiilor din domeniul economic, instituind un adevărat sistem național de colectare, procesare și valorificare a informațiilor utile operatorilor economici pentru implementarea propriilor strategii de afaceri. În SUA, din 1995, Strategia de Securitate (1995) se bazează pe trei piloni: componenta militară, cea economică și cea culturală, astfel că administrația de la Washington investește enorm în dezvoltarea capacităților proprii de „alimentare” a guvernului și a întreprinderilor cu informație economică. În același timp, începând cu anul 1998, Marea Britanie a plasat problematica informațiilor în centrul strategiei economice, definită în raportul *Our competitive future: building the knowledge driven economy* (1998), ce și-a propus modificarea politicilor administrației pentru a veni în ajutorul companiilor britanice.

În același domeniu, Germania a reușit, în anii '90, să coreleze interesele statului/landurilor cu cele ale operatorilor economici, de talie mare, medie sau mică, prin dialog sistematic pe subiecte legate de competitivitate prin informație, în final, rezultând un sistem puternic legat de doctrina economică ordo-liberală (Revista 22, nr. 304).

Alte țări sunt în situația de a nu fi reușit să armonizeze obiectivele companiilor cu cele oficiale la nivel de politică de stat, astfel că nu au încă definite strategii naționale de intelligence economic, însă actori economici importanți din aceste state precum Spania, Italia și Portugalia au programe complexe de intelligence competitiv. Nici China nu dispune de o strategie națională de intelligence economic, formalizată, în sens occidental, însă Beijing-ul a înțeles că spectrul competiției globale este preponderent economic, astfel că, încă de la finele anilor '90, guvernul chinez duce o politică bazată pe informație, care vizează preponderent controlul asupra tehnologiilor viitorului. Rezultatele sunt vizibile pentru oricine și oriunde.

În schimb, statele din fostul bloc comunist nu au programe naționale și nici inițiative semnificative pentru alinierea la practicile din domeniu ale statelor dezvoltate economic. Competiția politică internă din aceste țări a făcut imposibilă conturarea unor preocupări esențiale care să direcționeze resurse către crearea unor sisteme reale de creștere a competitivității economice. Mai mult, din cauza inexistenței unei capacități administrative solide și pe fondul tendințelor către acte de corupție ale unor segmente ale aparatului de stat, în ultimele decenii, au fost comise erori majore în plan economic intern, ceea ce a accentuat decalajul în raport cu țările care au înțeles cu ce arsenal se cuceresc, în prezent, teritoriile și mințile oamenilor.

Repere conceptuale

Intelligence-ul economic sau intelligence-ul competitiv la nivel de stat este un domeniu relativ nou în preocupările internaționale de intelligence, cu o focalizare deosebită în cercurile de specialitate din Franța. Conceptul s-a dezvoltat printr-un proces dual al standardizării practicilor, și anume constituirea unei comunități științifice, fiind transformat în domeniu de studiu distinct în ultimii 20 de ani.

Henri Martre, coordonatorul Raportului Commisariatului Planului, denumit *l'Intelligence économique et la compétitivité des entreprises* (1994, pp. 16-17), definește intelligence-ul economic drept ansamblul acțiunilor coordonate de căutare, procesare și distribuire a informațiilor utile operatorilor economici pentru implementarea propriilor strategii de afaceri. Aceste diferite acțiuni se desfășoară în mod legal, cu toate garanțiile de protecție necesare pentru conservarea patrimoniului societății, în cele mai bune condiții de calitate, timp și costuri. Informațiile utile sunt necesare diferitelor paliere de decizie ale societății sau comunității, pentru a dezvolta și implementa în mod consecvent strategia și tactica necesare pentru atingerea obiectivelor sale de a-și îmbunătăți poziția în mediul său concurențial. Aceste acțiuni, în cadrul companiei, sunt organizate în jurul unui ciclu nesfârșit, generând o viziune comună a obiectivelor companiei.

Potrivit lui Christian Harbulot (*Intelligence économique*), intelligence-ul economic este definit ca cercetarea și interpretarea sistematică a informațiilor accesibile tuturor, pentru a descifra intențiile competitorilor și a le cunoaște capacitățile. Include toate operațiunile de supraveghere a mediului concurențial (protecție, monitorizare și influență) și diferă de intelligence-ul tradițional prin (*Intelligence économique*):

- natura domeniului său de aplicare deoarece se referă la domeniul informațiilor deschise și, prin urmare, necesită conformitatea cu o etică credibilă;
- identitatea actorilor săi în măsura în care personalul și sistemul de încadrare – și nu numai experții – pot să participe la construirea unei culturi colective de informații;
- specificitățile culturale pentru că fiecare economie națională produce un model original de intelligence economic, al cărei impact asupra strategiilor comerciale și industriale variază de la țară la țară.

În Raportul *Intelligence économique, compétitivité et cohésion sociale*, prezentat premierului francez în 2003 (Carayon, 2003), deputatul Bernard Carayon a făcut din intelligence-ul economic o politică publică de competitivitate, de securitate economică, de influență, în special, în rândul

organizațiilor internaționale, precum și de formare. Intelligence-ul economic provine dintr-o grilă de lectură originală a globalizării, care ia în considerare caracteristicile cotidiene ale piețelor, eludarea normelor, jocurile de putere și de influență. Este o nouă abordare, pe care autorul o consideră esențială, așa cum au fost, la vremea lor, politicile cetății, dezvoltării durabile etc. Intelligence-ul economic este o politică publică de identificare a sectoarelor și tehnologiilor strategice, dar și de asigurare a convergenței intereselor între sfera publică și cea privată. Este o politică publică prin definirea conținutului și sfera de aplicare a acesteia. Conținutul său este securitatea economică a statului. Ca urmare, intelligence-ul economic trebuie să definească activitățile ce trebuie protejate și mijloacele cu ajutorul cărora se poate atinge acest deziderat. În plus, raportul definește modul în care companiile sunt sprijinite pe piețele globale, dar și maniera în care pot fi influențate organizațiile internaționale, care impun reglementări și standarde aplicabile statelor, întreprinderilor și cetățenilor (Carayon, 2003).

La rândul ei, Claude Revel (*Intelligence économique*) subliniază că intelligence-ul economic are scopul de a cunoaște mediul extern și, prin urmare, de a adapta comportamentul în prealabil. Identifică oportunitățile și factorii determinanți ai succesului, anticipează amenințările și previne riscurile, pentru a asigura, a acționa și a influența mediul exterior într-o perspectivă de competitivitate internațională. Claude Revel abordează intelligence-ul economic prin prisma a trei funcții (*Intelligence économique*):

- gestionarea informațiilor ce presupune colectarea, selectarea, validarea și prelucrarea datelor necesare și pertinente despre concurenți, regulile și caracteristicile piețelor;
- protejarea ce constă în asigurarea securității fizice și de orice altă natură, ceea ce înseamnă asigurarea capacității de a anticipa riscurile la adresa proprietății intelectuale, imaginii sau capitalului unei/unor firme;
- influențarea concurenței ce reprezintă capacitatea de a argumenta, convinge, negocia, de a face lobby profesionist, dar și de a exercita o influență normativă prin anticiparea normelor și standardelor internaționale și, eventual, participarea la dezvoltarea lor.

Astfel, conform lui Claude Revel (*Intelligence économique*), intelligence-ul economic permite o cunoaștere mai bună a concurenților, principiilor, normelor și standardelor ce pot influența activitatea și, prin urmare, asigură capacitate adecvată de acțiune pe piețele de profil. Intelligence-ul economic se bazează pe mecanisme deontologice și este total diferit de spionaj, furt și trafic de influență.

Tot în Franța, Christophe Deschampes și Nicolas Moinet (2011) susțin că, în contextul globalizării și al exacerbării competiției mondiale, intelligence-ul economic – ca mod de obținere a informației strategice utile agenților economici – constituie tot mai evident o necesitate stringentă. Operatorii economici, regiunile sau statele nu pot să ignore și chiar trebuie să impună și să fructifice această funcție esențială pentru consolidarea piețelor, garantarea calității și, mai recent, pentru asigurarea dezvoltării durabile.

În România, Valeriu Ivan (2014) subliniază că intelligence-ul economic sau intelligence-ul competitiv la nivel de stat, domeniu relativ nou în preocupările internaționale de intelligence, își propune să mărească competitivitatea economică și să creeze sinergie între interesele private și cele ale statului, pentru un maximum de eficiență și eficacitate în competiția globală pentru resurse și piețe. Informația, ca neo-factor de producție, corect procesată și valorificată, are potențialul de a contribui semnificativ la creșterea și consolidarea economiei naționale.

Coordonate ale sistemului francez de intelligence economic

Momentele istorice principale. După lucrările câtorva pionieri (Jacques Villain, Philippe Baumard, Amiral Pierre Lacoste, Henri Dou, François Jakobiak, Vahe Zartarian¹), intelligence-ul economic a fost introdus oficial în Franța în aprilie 1992, prin crearea filialei franceze a Society of Competitive Intelligence Professionals (SCIP – Franța), la inițiativa lui Robert Guillaumot, Yves-Michel Marti, Bruno Martinet și Jean-Pierre Bernat².

În anul 1994, raportul Comisariatului General al Planului *Intelligence économique et stratégie des entreprises*, denumit și Raportul Martre (după numele autorului său, Henri Martre, fostul șef al structurii aerospațiale), conferă legitimitatea statului în acest nou domeniu de activitate. Ideea creării unui grup de studiu cu privire la problemă este inclusă în Plan de Philippe Baumard și Christian Harbulot. Grupul s-a constituit în mod informal și a inclus, în marea lui majoritate, apropiați ai lui Philippe Baumard și Christian Harbulot, ceea ce a constituit o premieră în materie.

În aprilie 1995, s-a înființat Comitetul pentru competitivitate și securitate economică, constituit pe lângă primul ministru francez și cuprinzând șapte membri aleși pentru câte doi ani (manageri de companii,

¹ Publicate în anii '80, conform <http://www.portail-ie.fr/article/571/Historique-de-l-intelligence-economique> (accesat în 01.06.2015).

² Strategic and Competitive Intelligence Professionals (SCIP) este o asociație internațională ce reunește 400 de membri în Franța și 6.000 în cincizeci de țări.

oameni de știință și sindicaliști). Acest for a devenit desuet începând cu anul 1997, în timpul guvernului lui Lionel Jospin, care nu a numit noi membri în Comitet. Misiunea acestui for era de a-l informa pe premier despre aspecte de competitivitate și securitate economică, consiliindu-l cu privire la proiectarea și implementarea politicii urmărite în acest sens de autoritățile publice.

Prin intermediul unui raport înaintat Președintelui Franței, François Mitterand, publicat odată cu Decretul nr. 95-350 din 01 aprilie 1995 privind crearea unui comitet pentru competitivitate și securitate economică, se evidențiază rolul informației ca materie primă strategică și determinarea statului de a-și mobiliza toate energiile în jurul mării provocări naționale pe care o reprezintă intelligence-ul economic³. Acest demers a fost pus în practică prin stabilirea unor priorități clar delimitate. Prima dintre acestea se referă la orientarea către necesitățile întreprinderilor, în special ale celor mici și mijlocii, pentru a avea acces la informații și la cerințele aferente pentru redirecționarea culegerii publice de date și a facilităților de prelucrare. A doua prioritate se referă la promovarea interacțiunii între autoritățile publice și private în chestiuni de intelligence economic, în vederea creării și coordonării unor rețele de schimb de informații. A treia prioritate se referă la dezvoltarea unui set de practici, prin diseminarea la scară largă a unei abordări pe linie de intelligence economic, context în care au fost elaborate cursuri în universități și școli de afaceri. În plus, s-a evidențiat o dinamică regională, prin înființarea unor programe de training și conștientizare destinate întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul intelligence-ului economic. Prima inițiativă experimentală la scară națională a fost lansată în regiunea pariziană în octombrie 1995, pentru o perioadă de un an, pe un eșantion incluzând 300 de companii.

În 2000, două fonduri de investiții americane, suspectate că ar avea conexiuni cu CIA (*Intelligence économique*), Texas Pacific Group și Spectrum Equity Investors, au încercat să preia controlul asupra companiei franceze Gemplus, liderul mondial de carduri electronice. Ministerul francez de Externe a fost avertizat a doua oară cu privire la dosarul EUTELSAT⁴, vizat atunci de aceleași două fonduri de investiții.

În iunie 2003, deputatul Bernard Carayon, a prezentat premierului francez Raportul *Intelligence économique, compétitivité et cohésion sociale*,

³ Vezi detalii pe https://www.bo.sga.defense.gouv.fr/boreale_internet/popup.php?no_cache=2&mode=1&txt_id=194446&format=pdf& (accesat în 01.06.2015).

⁴ EUTELSAT Franța este unul dintre cei mai mari operatori de satelit din lume, având o flotă de sateliți ce deservește utilizatori în întreaga Europă, Africa, Asia și cele două Americi.

care abordează intelligence-ul economic drept o politică publică destinată garantării coeziunii sociale prin asigurarea dezvoltării economice. Într-una din anexele Raportului sunt incluse mai multe definiții, unele contradictorii, tocmai pentru a demonstra dificultatea definirii intelligence-ului economic. Printre efectele induse de apariția Raportului lui Bernard Carayon figurează numirea, în 2003, a unui înalt responsabil cu intelligence-ul economic, Haut Responsable à l'Intelligence Économique - HRIE, pe lângă primul ministru, dar și crearea de poli de competitivitate, în timpul mandatului lui Dominique de Villepin, și, respectiv, implementarea unei politici de intelligence teritorial, în mandatul lui Nicolas Sarkozy (*Intelligence économique*).

*Mecanismele instituționale. În data de 31 decembrie 2003, Alain Juillet a fost numit înalt responsabil cu intelligence-ul economic în cadrul Secretariatului General al Apărării Naționale (Secrétariat général de la défense nationale – SGDN), dată fiind credibilitatea sa deosebită la nivel național conferită de posturile de decizie pe care le-a avut în domeniul afacerilor și, respectiv, în cadrul serviciilor de informații franceze, ceea ce a surmontat lipsa de experiență în domeniul intelligence-ului competitiv. În același timp, a fost creată o Delegație Generală de Intelligence Economic, la Bercy, iar, în 12 octombrie 2004, director al acestui for a fost numit François Asselineau (*Intelligence économique*).*

În septembrie 2005, au fost definite sectoarele considerate „sensibile”, odată cu anunțul public făcut de ministrul industriei în acest sens, cu privire la modificarea Codului monetar și financiar (mass media au citat domeniul jocurilor de noroc/cazinourilor, industria specială, criptologia, biotehnologia, securitatea sistemelor informatice etc.). Tot în septembrie 2005, s-a asigurat coordonarea activităților între delegatul interministerial pentru dezvoltare durabilă și înaltul responsabil cu intelligence-ul economic.

În august 2006, a fost numit coordonatorul ministerial al intelligence-ului economic în cadrul ministerelor/departamentelor de la Bercy (*Intelligence économique*). A fost pus în aplicare sistemul de intelligence economic în cadrul ministerelor economic și financiar de la Paris și de la nivelul regiunilor. Prin Circulara din 21 martie 2007 (publicată în Monitorul Oficial din Franța, cu nr.108 din 10 mai 2007), au fost creați responsabili regionali cu intelligence-ul economic.

În semestrul I/2009, au avut loc mai multe activități publice importante, astfel (*Intelligence économique*):

- desemnarea responsabililor cu intelligence-ul economic în diverse ministere. Spre exemplu la Ministerul Afacerilor Externe s-a prevăzut câte o

structură pe lângă fiecare ambasador, în timp ce la ministerele de interne, economie, finanțe și industrie, a fost numit câte un responsabil, dar fără echipă și fără instrumente de lucru.

- implementarea, de către prefecți, a rețelelor regionale de intelligence economic;

- crearea unui sistem destinat profesioniștilor pentru formarea/pregătirea în domeniul intelligence-ului economic;

- crearea unei federații a profesioniștilor în domeniul intelligence-ului economic.

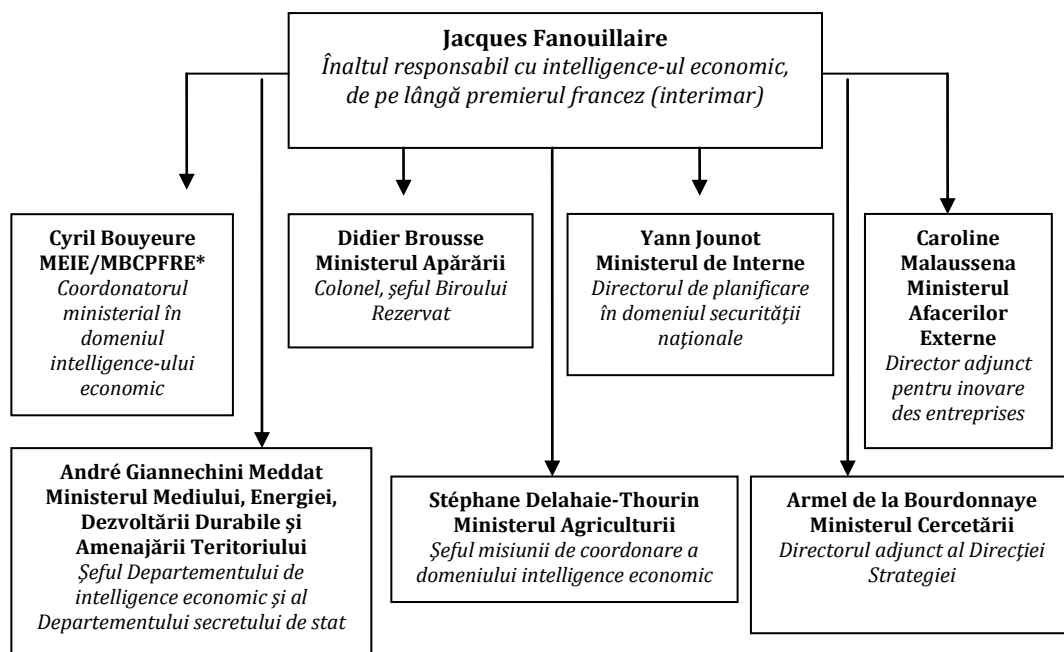
În 17 septembrie 2009, a fost numit delegatul interministerial pentru intelligence economic, iar în august 2010, a fost desemnat un nou coordonator ministerial pentru intelligence economic al ministerelor economic și financiar.

Prin Circulara din 15 septembrie 2011, primul ministru a declarat publică Acțiunea statului în domeniul intelligence-ului economic la nivelul autorităților centrale și serviciilor deconcentrate (*Politique-publique-d-intelligence-economique*).

În 29 mai 2013, Claude Revel a fost numită delegat interministerial în domeniul intelligence-ului economic, post creat pe lângă primul ministru francez (*Intelligence économique*).

În concluzie, sistemul francez de intelligence economic se bazează pe mecanisme centrale de implementare, dar și pe o rețea teritorială, formată din centre regionale, responsabilă cu operaționalizarea strategiilor de acest gen (CRIE), care depinde de Serviciul de Coordonare a Intelligence-ului Economic (SCIE) a ministerelor economiei, industriei și locurilor de muncă. O reformă a acestui sistem a avut loc în ultimii ani, pentru a crește gradul de performanță (*Intelligence économique: historique*). Practic, s-a recurs la înlocuirea mecanismului înaltului responsabil cu intelligence-ul economic (HRIE) cu delegatul interministerial, dar și la trecerea celor 22 centre regionale (CRIE) în subordinea direcțiilor regionale de afaceri, concurență, consum, muncă și locuri de muncă (DIRECCTE), care, în 2010, au fuzionat în 7 structuri administrative deconcentrate (*Intelligence économique: historique*).

Sistemul francez de intelligence economic include un mecanism central, reprezentat grafic în figura 1, coordonat de înaltul responsabil și format din exponenți din cadrul a șapte structuri instituționale majore.

* MEIE/MBCPFRE – Ministerul Economiei, Industriei și Locurilor de Muncă/ Ministerul Bugetului, Conturilor Publice și Reformei de Stat

Figura nr. 1 – Sistemul central de intelligence economic (2009)

Sursa: adaptare după *Intelligence économique: historique în Intelligence économique: deux nouvelles missions pour l'expert-comptable*, 64ème Congrès de l'Ordre des Expert-Comptables

La nivel teritorial, sistemul de intelligence economic din Franța se fundamentează pe patru structuri instituționale centrale, Ministerul Apărării, Ministerul de Interne, Ministerul Economiei și Finanțelor și Ministerul Afacerilor Externe, precum și pe: sistemul cameral francez, universități, Agenția de Difuzare a Informațiilor Tehnologice, Agenția Franceză de Investiții Internaționale, rețeaua publică de sprijin al exporturilor, Agenția Națională de Cercetare, entități asociative teritoriale etc. În linii mari, sistemul teritorial este coordonat de fiecare prefect și are două tipuri de intervenții (ofensive și defensive) – reflectate grafic în figura nr. 2.

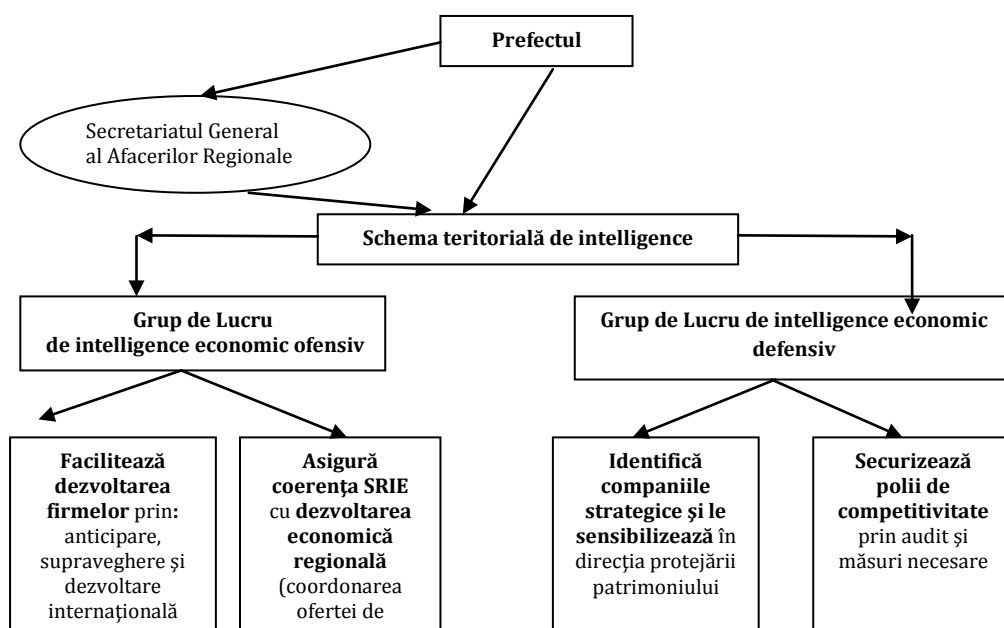

Figura nr. 2 – Sistemul teritorial de intelligence economic (august 2009).

Sursa: adaptare după *Intelligence économique: historique* în *Intelligence économique: deux nouvelles missions pour l'expert-comptable*, 64ème Congrès de l'Ordre des Expert-Comptables

Sistemul de pregătire și perfecționare în domeniul intelligence-ului economic

Sistemul de pregătire și perfecționare în domeniul intelligence-ului economic este format din următoarele structuri, conform SMBG⁵:

- Școala de Război Economic, de la Paris, plasată pe locul 1 în Franța din 2002 și până în 2013;
- Școala Europeană de Intelligence Economic (EEIE), de la Versailles, ocupanta locului 3 în 2013, pregătește licențiați în domeniul consultanței pentru intelligence economic;

⁵ SMBG este primul cabinet de orientare, specializat în pregătirea candidaților pentru a accede în școli superioare și universități. De asemenea, este un clasament al cursurilor de pregătire post-universitară în Franța.

- Institutul de Administrare a Afacerilor din Poitiers (Pol de Informații-Comunicare), ce asigură cursuri de masterat în intelligence economic și comunicare strategică;

- Universitatea din Paris-Est Marne-la-Vallée, ce oferă cursuri de masterat nivelul 2 în domeniul intelligence-ului economic și al analizei de risc. Este prima formă de învățământ universitar în intelligence economic, creată în Franța în 1993 de către amiralul Pierre Lacoste;

- *École d'Ingénieurs Génie Informatique Génie Mathématique* (EISTI), plasată pe locul 4 în 2013, pe locul 2 în 2014 și 3 în 2015, ce asigură programe de masterat nivelul 2 în domeniul analizei strategice și al intelligence-ului economic;

- Universitatea Bordeaux, ce oferă cursuri de masterat profesional nivelul 2 în economia inovării și intelligence (Universitatea Montesquieu Bordeaux IV);

- Universitatea Paul Cézanne Aix-Marseille III, ce asigură programe de masterat nivelul 2 în domeniul intelligence-ului tehnologic și al inovării;

- Institutul Internațional pentru Comerț și Dezvoltare (ICD), ce oferă, în parteneriat cu IEP Aix-en-Provence, certificări în domeniul intelligence-ului economic;

- Universitatea din Angers, ce asigură programe de masterat în domeniul intelligence-ului economic și strategiilor competitive;

- SKEMA Business School, plasată pe locul 2 în 2013 și ce oferă cursuri de intelligence economic.

Concluzii

În spațiul francez, intelligence-ul economic comportă o varietate de definiții și o multitudine de practici, fiind descris drept colectarea, procesarea, analiza prospectivă și utilizarea informației și cunoștințelor pentru a spori eficiența actorilor economici (Baulant, 2004). Principalul său obiectiv este creșterea competitivității firmelor, regiunilor și națiunilor prin managementul strategic al informației. Instrumentele folosite, adaptate la transformările economice actuale, globalizarea, respectiv economia cunoașterii, sunt: supravegherea, influența și analiza de rețea.

Franța pare să fie prima țară care a decis să ridice intelligence-ul economic la rang de prioritate națională, în urma publicării studiilor realizate de un grup de experți întrunit în Comisariatul General al Planului în perioada 1992-1994, având ca temă *Intelligence-ul Economic și Strategia Corporatistă* (Commissariat Général du Plan, 1994). Fiind alcătuit din reprezentanți ai mediului de afaceri, administrației, sindicatelor, universităților și profesioniștilor pe linie de informații, grupul de lucru a identificat punctele

forte și slabe ale sistemului francez, în baza unei analize detaliate a celor mai performante sisteme de intelligence economic. Beneficiind de o tradiție bogată în domeniu, statul francez joacă întotdeauna un rol major, creând rețele de informații economice și tehnice și structuri de sprijin pentru progresul tehnic.

Francezii definesc intelligence-ul economic drept o serie de acțiuni coordonate vizând investigarea, procesarea și diseminarea de informații utile pentru a fi exploatate de actorii economici. Definiția are în vedere două aspecte: pe de o parte, investigarea surselor științifice accesibile pentru a descoperi noi domenii științifice care ar putea furniza avantaje economice suplimentare, iar, pe de altă parte, urmărirea activității laboratoarelor sau fabricilor din țările sau industriile rivale, în vederea conștientizării breșelor și îmbunătățirii competitivității (Economic Intelligence in a Global World, 2014, p. 16).

La rândul lui, mediatizatul raport Carayon este un indiciu clar al importanței pe care aceste tehnici și servicii o au pentru forțele politice franceze, punctând intrarea Franței în epoca societății informaționale, cu toate consecințele ce decurg asupra bunăstării naționale, care constă, „dincolo de calitatea umană, în suma de informații juridice, financiare, comerciale, științifice, tehnice, economice sau industriale” (Carayon, 2003). Raportul avertizează că amenințările la adresa structurii productive a țării au evoluat, devenind mai subtile, iar exacerbară competenței internaționale transformă informațiile strategice deținute de companii într-un adevărat „război economic”.

Sistemul francez este proiectat și adaptat noilor circumstanțe și necesități, astfel că, pe lângă agențiile de stat, în acest proces sunt cooptate companii prestigioase specializate în intelligence strategic, precum și o rețea de camere de comerț care acționează pentru a apăra interesele Franței pe plan intern și extern. Acestea li se adaugă mecanismele intelligence-ului economic teritorial, în principal, consiliile regionale, iar în unele cazuri consiliile generale și comunitățile aglomerărilor departamentale, care participă progresiv și din ce în ce mai activ la demersurile din domeniul intelligence-ului economic. Lista continuă cu alte structuri implicate în dezvoltarea regională precum Institutul Național al Proprietății Industriale, Agenția de Difuzare a Informației Tehnologice, Camerele de Meserii și Artizanat, Agenția franceză pentru dezvoltarea internațională a întreprinderilor, dar și cu organizațiile și grupările profesionale precum Cluburile Securității Informatică, Federația Profesioniștilor din domeniul Intelligence-ului Economic (FEPIE), Mișcarea Întreprinderilor din Franța (MEDEF), Confederația Generală a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (CGPME) etc.

Referințe bibliografice:

1. Baulant, Camille, (2004), *Les outils de l'intelligence économique face aux défis de la mondialisation*, Angers disponibil pe <http://master-iesc-angers.com/> (accesat în 08 iunie 2015).
2. Carayon, Bernard, (2003), *Intelligence économique, compétitivité et cohésion sociale*, disponibil pe <http://www.bdc.aege.fr> (accesat în 01 iunie 2015).
3. Deschampes, Christophe, Moinet, Nicolas, (2011) *La boîte à outils de l'Intelligence économique*, Dunod, Paris.
4. *Economic Intelligence in a Global World*, 2014.
5. *Intelligence économique: historique*, în *Intelligence économique: deux nouvelles missions pour l'expert-comptable*, 64ème Congrès de l'Ordre des Expert-Comptables.
6. Ivan, Valeriu, (2014), *Analiza informațiilor: de la intelligence competitivă la componenta economică a securității naționale*, Academia Română (Teza de doctorat), București.
7. *Intelligence économique*, accesibil pe https://fr.wikipedia.org/wiki/Intelligence_%C3%A9conomique (accesat în 01.06.2015).
8. Martre, Henri, coord., (1994) *Rapport du Commissariat au Plan consacré à «l'intelligence économique et la compétitivité des entreprises»*, La documentation française.
9. Martre, Henri, Clerc, Philippe, Harbulot, Christian, (1994), *Intelligence économique et stratégie des entreprises*, France, Commissariat general du plan, disponibil la <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/rapports-publics/074000410/index.shtml> (accesat în 21.03.2015).
10. Seal of the President of the United States of America, *A national security strategy of engagement and enlargement*, 1995, disponibil la <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/nss/nss-95.pdf> (accesat în 21.03.2015).
11. UK Government, *Our competitive future – building the knowledge driven economy: The UK Government's Competitiveness White Paper*, December 1998.
12. <http://www.portail-ie.fr> (accesat în 01.06.2015).
13. <http://www.intelligence-economique.gouv.fr> (accesat în 01.06.2015).
14. <http://www.bdc.aege.fr> (accesat în 01.06.2015).
15. http://www.watsoninstitute.org/gs/Security_Matrix/ (accesat în 21.03.2015).
16. <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/rapports-publics/074000410/index.shtml> (accesat în 21.03.2015).
17. <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/nss/nss-95.pdf> (accesat în 21.03.2015).
18. <http://stats.bis.gov.uk/competitiveness5/Past%20Indicators/UKPC1999.pdf> (accesat în 21.03.2015).
19. <http://master-iesc-angers.com/> (accesat în 08.06.2015).

20. *Politique-publique-d-intelligence-economique* accesibil pe <http://www.economie.gouv.fr/politique-publique-d-intelligence-economique> (accesat în 01.06.2015).
21. <http://www.portail-ie.fr/article/571/Historique-de-l-intelligence-economique> (accesat în 01.06.2015).
22. <http://www.revista22.ro/22-plus-nr-304-ce-este-ordoliberalismul-9048.html> (accesat în 01.06.2015)
23. Monitorul Oficial din Franța, cu nr.108 din 10 mai 2007, pe <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJO.do?idJO=JORFCONT000000003492> (accesat in 11.12.2015).